

ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПРИБУТКУ ТА ОСНОВ ЙОГО РОЗПОДІЛУ: ДИСКУСІЙНІ ПИТАННЯ

Окреслено та проаналізовано дискусійні питання, пов'язані з визначенням сутності прибутку та основ його розподілу для подальшої розробки пропозицій щодо удосконалення бухгалтерського обліку та контролю процесу розподілу прибутку

Ключові слова: прибуток, теорії прибутку, розподіл прибутку

Постановка проблеми. Прибуток відіграє ключову роль у діяльності будь-якого підприємства і соціально-економічному розвитку країни в цілому. Для підприємницької структури він одночасно є і метою, і результатом, і стимулом, і чинником економічної безпеки. Величина прибутку підприємства впливає на формування фінансових ресурсів підприємства; збільшення ринкової вартості підприємства; ефективність виробничої діяльності; економічний розвиток держави.

На всіх етапах розвитку бухгалтерського обліку в центрі уваги обліковців знаходився прибуток та методика його розрахунку. У зв'язку з цим піднімалось багато проблем, пов'язаних з його визначенням, обліком та відображенням у звітності. Прибуток виступає центральною категорією в економіці кожного господарства, а тому навколо цього поняття завжди відбувалися дискусії як серед економістів, так і серед бухгалтерів.

Починаючи дослідження необхідно визначити сутність основних понять, що використовуються.

Поняття прибутку є досить дискусійною категорією. Дослідження його економічної сутності продовжується і до сьогодні та бере початок ще з XVII ст. Серед ряду економічних теорій, теорію прибутку економісти характеризують як одну з найбільш складних, суперечливих та незавершених, що не може не відобразитися на керуванні економікою.

Важливість адекватного трактування даної категорії обумовлюється як теоретичними, так і прикладними аспектами вирішення цієї проблеми. Визначення сутності категорії "прибуток" дозволить визначити основні напрями подальших досліджень.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В ході аналізу теми дослідження розглянуто ряд літературних джерел, серед яких: наукові статті, тези та матеріали конференцій, періодичні видання, монографічні праці. Економічну сутність прибутку та джерела його утворення досліджували у своїх працях А. Бабо [3], Д. Рікардо [28],

А.Сміт [30], К. Маркс [18], Й. Шумпетер [35], Ф. Найт [20], Е. Чемблерлен [34], П. Самуельсон [29]. Серед представників Житомирської наукової бухгалтерської школи на чолі з проф. Ф.Ф. Бутинцем [1] дослідженню питань визначення сутності категорії "прибуток" увагу приділили проф. Н.М. Малюга [17], І.А. Панченко [25], Т.П. Назаренко [19], С.В. Кучер [12], Я.В. Лебедзевич [16], І.В. Кузь [11]. Питаннями, пов'язаними з трактуванням сутності прибутку, займаються також М.І. Беленкова [22], І.О. Бланк [4], В.П. Кодацький [8], О.М. Костенко [10], Т.Е. Кучеренко [14], С.О. Кучеркова [15], М.Ф. Огічук [22], М.М. Павлишенко [24], К.І. Посилаєва [26], П.Т. Саблук [27] та ін.

Мета дослідження полягає в окресленні та аналізі дискусійних питань, пов'язаних з визначенням сутності прибутку та основ його розподілу для подальшої розробки пропозицій щодо удосконалення бухгалтерського обліку та контролю процесу розподілу прибутку.

Викладення основного матеріалу. Прибуток є однією з найдавніших категорій, яка отримала нове тлумачення в умовах сучасного економічного розвитку країни. Дослідженням прибутку як надзвичайно складної категорії займалися представники існуючих шкіл і наукових напрямів. Зокрема, щодо джерела прибутку як такого в історії економічної думки існували розрізнені погляди, що, по-перше, пояснюється соціально-економічним становищем країн, на теренах яких ці теорії дістали розвитку, а по-друге, рівнем розвитку політичних, економічних та соціальних систем.

Прибуток, як узагальнюючий показник фінансових результатів господарської діяльності є однією з економічних категорій, становлення поняття якого більшість дослідників відносять до зародження товарного виробництва, початок формування купецького капіталу.

Подальше розуміння сутності прибутку пов'язано з розвитком машинного виробництва. Отримує розвиток класична політекономія, у той же час розвиваються різноманітні теорії прибутку (табл. 1)

Таблиця 1. Розвиток теорій прибутку

Назва теорії	Зміст теорії	Представники
Теорія прибутку меркантилістів	Основним джерелом формування прибутку вважалася зовнішньоторговельна діяльність. Прибуток – різниця між продажною та покупною ціною товару (обмін)	Т. Манн, Д. Юм, Ж. Кольберг, А. Серра, Т. Мен, А. Монкрет'єн
Теорія прибутку фізіократів	Основним джерелом формування прибутку вважалось землеробське виробництво	Ф. Кене, Ж. Тюрго, М. Рів'єра
Теорія продуктивності капіталу	Прибуток є результатом заміни людської праці капіталом та здійснення ним такої роботи, яка не може бути виконана людською працею	А. Сміт, Д. Рікардо, Ж.Б. Сей
Теорія прибутку маржиналістів та неокласична теорія прибутку	Використовуючи граничний метод економічного аналізу, меркантилісти виявили систему важливих факторів, які максимізують прибуток підприємства. Особлива роль у дослідженнях меркантилістів відведена проблемам ринкового ціноутворення та умовам формування монопольного прибутку. З одного боку, прибуток – це винагорода, "ціна" одного окремого фактору виробництва – капіталу, не враховуючи винагороду за всі інші фактори – землю, працю. А, з іншого, прибуток розглядався як сукупний дохід підприємця від усіх факторів виробництва	В.С. Джевонс, К. Менгер, Дж.Б. Кларк, К. Менгер, Ф. Візер, О. Бем-Баверк, А. Маршалл, Л. Вальрас

*Примітка: узагальнено та систематизовано на підставі досліджених автором наукових джерел

При обґрунтуванні позиції щодо трактування прибутку виявлено, що до XX ст. у західній економічній думці була відсутня самостійна теорія прибутку, а її виникнення вони пов'язують з обґрунтуванням кола чинників, під впливом яких формується прибуток.

Однією з перших була теорія меркантилістів, згідно з якою прибуток виникає у зовнішній торгівлі в результаті продажу товарів за межами країни за вищими цінами, ніж ті, за якими товар придбали в її межах.

Фізіократи, які прийшли на зміну меркантилістам, перенесли проблему походження прибутку з сфери обігу в сферу виробництва. Проте вони обмежували

сферу виробництва прибутку лише землеробством, оскільки за їх спостереженнями вплив сил природи призводить до зростання споживних вартостей понад витрати виробництва.

Суттєвий доробок у розробку проблеми прибутку внесли класики, політекономії А.Сміт і Д.Рікардо. Вони, по-перше, довели, що вартість створюється не лише в землеробстві, але й в інших галузях матеріального виробництва і, по-друге, А.Сміт визначав прибуток як вираховання з продукту праці робітників на користь підприємця. Тим самим він пріврівнював прибуток до привласнення чужої, неоплаченої праці. А.Сміт вказував,

що нова вартість, яку створюють наймані робітники, розпадається на дві частини: заробітну плату і прибуток підприємця. А.Сміт стверджував, що прибуток – це породження капіталу. Отже, йому характерний певний дуалізм при з'ясуванні природи прибутку.

Цієї роздвоєності позбувся Д. Рікардо, який, послідовно розглядаючи прибуток як вираховання з продукту праці робітника, сформулював закон, згідно з яким заробітна плата і прибуток знаходяться у зворотному відношенні одне до одного.

Представники прагматичної політекономії початку 19 ст., розробляючи проблему прибутку, зробили крок назад порівняно з класиками. Так, вони підмінили питання про джерело прибутку питанням про те, на якій основі

можна отримати прибуток. Найбільш яскраво така трактовка прибутку була виражена французьким економістом Ж.Б. Сеєм у його теорії трьох факторів виробництва. Згідно з цією теорією в процесі виробництва беруть участь три фактори: праця, капітал і земля, які є самостійними джерелами доходів, – відповідно, заробітної плати, прибутку й ренти. На підставі цього прибуток проголошується винагородою підприємцем за "продуктивну послугу", так само, як заробітна плата – винагородою за працю.

В ході дослідження встановлено, що сучасні дослідники переважно розвивають теорії прибутку економістів XIX – початку XX ст., пристосовуючи їх до нових умов. Альтернативних теорій прибутку наведені на (рис. 1).

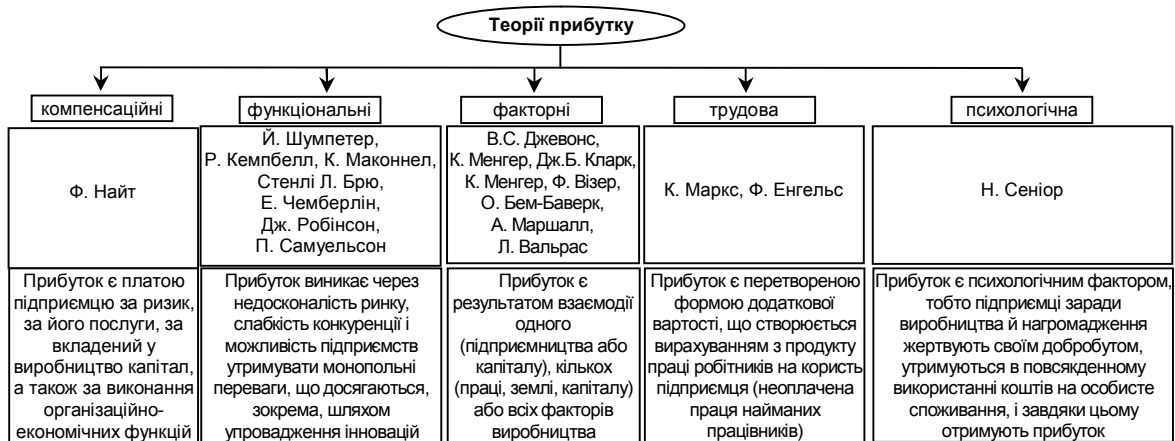

Рис. 1. Альтернативні теорії прибутку

*Примітка: узагальнено та систематизовано на підставі досліджень автором наукових джерел

Компенсаційні теорії прибутку стверджують, що прибуток є платою підприємцю за його послуги та ризик, а також за виконання економічних та управлінських функцій.

Згідно з функціональними теоріями прибуток зобов'язаний своїм існуванням недосконалості ринку, слабкій конкуренції і здатності фірм утримувати монополні переваги.

Відповідно до функціональних теорій прибуток трактується як результат взаємодії одного (підприємства або капіталу), кількох (праці, землі, капіталу) або всіх факторів виробництва.

Прихильники трудової вартості стверджують, що прибуток є перетвореною формою додаткової вартості, що створюється вирахованням з продукту праці робітників на користь підприємця (неоплачена праця найманих працівників). Дана теорія домінувала в соціалістичних країнах при поясненні сутності і походження категорії товарного виробництва, закону вартості, в тому числі і прибутку. При цьому, до 1965 р. багатьма економістами СРСР прибуток як економічна категорія соціалізму відкидалася взагалі. Прибуток та інші категорії соціалістичного товарного виробництва, трактувалися як технологічні способи, прийом виробництва, розподілу, обліку продуктів і праці, що не мають нічого спільного, крім назви, з аналогічними категоріями капіталізму [32].

Відповідно до "психологічних" теорій прибуток начебто створюється дією психологічних факторів або часом, який сам по собі породжує прибуток.

Подібні теорії прибутку, які оголошують його джерелами "утримання", "очікування", "ризик", "невпевненості", "передбачення" і т.п., виправдовуючи право підприємців на отримання певного доходу за їхню підприємницьку діяльність, зовсім не розкривають природу прибутку. Вони є суб'єктивно-ідеалістичними, бо повністю ігнорують той факт, що прибуток – це об'єктивне економічне явище, яке веде своє походження з виробництва й не може бути пояснене суто психологічними мотивами, хоча їх опосередкований вплив на поведінку суб'єктів виробничих відносин заперечувати не можна.

Поряд з модернізацією старих теорій прибутку сучасні економісти Заходу висунули ряд нових. Досить поширена серед них концепція революції в доходах. До найбільш

активних пропагандистів цієї концепції належать американські економісти Д. Голбрейс, А. Берлі, Е. Хансен, С. Кузнець. Основна ідея концепції полягає в тому, що з розвитком корпоративної власності підприємці відходять від керівництва господарством, передаючи управління найманим менеджерам. Тому змінюється й мета підприємства. Рушійним мотивом виробництва стає не прибуток сам по собі, а задоволення потреб усього суспільства. На цій основі прибуток зникає як економічна категорія, відбувається вирівнювання доходів різних соціальних верств населення. Всі отримують справедливі доходи відповідно до участі кожного у виробництві. Формується єдність інтересів класів, на основі чого виникає класова гармонія між робітниками й підприємцями.

У розвинених країнах прибуток все більше стає соціальною категорією, що відображає відносини між зростаючим суспільством засобів виробництва та суспільним характером праці. З такої точки зору, прибуток відображає приріст капіталу господарюючого суб'єкта за певний період. Крім того, Т.Е. Кучеренко [13] звертає увагу на те, що в зарubinній та вітчизняній теорії виділяють такі концепції визнання прибутку: податкову, юридичну, етичну, психологічну, макроекономічну, мікроекономічну, соціально-корпоративну.

Американський чений В. Найт [20] відмічав, що "...можливо жоден економічний термін або поняття використовується в такій неймовірній кількості загальноживаних значень, як прибуток".

На думку проф. Я.В. Соколова: "єдиного розуміння прибутку немає і не може бути, адже воно залежить від цілей, поставлених зацікавленою особою [31, с. 444].

На сучасному етапі господарювання ситуація не змінилася, оскільки й нині термін "прибуток" використовується в різних значеннях. Так, тлумачний словник сучасної української мови трактує прибуток як: 1) сума, яка складає різницю між доходом і витратами; 2) дохід одержаний від якої-небудь діяльності; 3) приріст, збільшення чого-небудь [33]. У тлумачній економічній словника економічних термінів [5, 9] прибуток (англ. profit; нім. – Gewinn; фр. – profit; пол. – zysk) розглядається як одна з форм чистого доходу, що виражає вартість

додаткового продукту, й виникає у разі перевищення сукупних доходів над сукупними витратами. У цьому зв'язку дійсно заслуговує уваги теза П. Хейне, до якої звертається Ю.А. Греченко [6], про те, що не існує правильного визначення прибутку, адже його зміст залежить від того, в якому значенні його використовують.

На думку проф. Н.М. Малюги трактування прибутку підприємства, методологія та методика його визначення й оподаткування є однією з головних загальноекономічних і бухгалтерських проблем як у практичному, так і в теоретичному аспектах [17, с. 271].

Дана ситуація призводить до того, що відсутність єдиного підходу до трактування категорії прибутку з метою нагромадження та представлення інформації про нього в системі бухгалтерського обліку є підставою для перекурення облікової інформації та вуалювання показників звітності.

Крім того, відповідно до ПСБО 3 "Звіт про фінансові результати" прибуток трактується як сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати. Дане визначення не розкриває повністю зміст поняття "прибуток". Проблема полягає в тому, що у визначення вноситься порядок розрахунку. В такому випадку ті, хто розраховують величину прибутку. Визначення поняття "прибуток" як узагальнена характеристика процесу діяльності не розкриває сутності поняття, оскільки узагальненим показником може бути кінцевий етап будь-якого процесу. Наявність дозволених альтернативних варіантів обліку дозволяє в межах облікової політики варіювати показником прибутку. Однією з проблем є те, що в Україні згідно з П(С)БО 17 "Податок на прибуток" [23] виділяють обліковий та податковий прибуток.

В своїй дослідженні академік В.Г. Андрійчук [2, с. 39] виявив, що фактичні дані діяльності підприємств, існуюча методика визначення податкового прибутку побудована так, що за своєю абсолютною величиною він, як правило, перевищує бухгалтерський. Це є причиною парадоксальної ситуації, що часто має місце на практиці, коли за даними бухгалтерського обліку підприємство має збиток, у той час як за даними податкового обліку – прибуток, якого реально не існує, але він оподатковується.

Крім того, І.І. Червен та Л.А. Євчук [7, с. 25] стверджують, що досить часто обліковий прибуток також не завжди відповідає своєму реальному наповненню. У цьому зв'язку деякі вчені зазначають, що "не дивлячись на популярність показників прибутку як критерію оцінки успішної роботи підприємства, його слабкість є очевидною". На користь цієї точки зору автори, звертаючись до праці П. Дойля [7, с. 26], наводять такі аргументи: а) як свідчить практика, мають місце факти маніпуляції розмірами прибутку; б) показники прибутковості можна легко збільшити, фінансуючи розвиток підприємства за рахунок позичкових коштів; в) прибуток ні в якому разі не можна вважати показником цінності підприємства, оскільки він не відображає потенціалу його успішної роботи в майбутньому; г) заходи, спрямовані на підвищення прибутку, є нічим іншим як "вижиманням останніх соків" з наявних засобів.

Відсутність єдності думок з приводу трактування сутності поняття "прибуток" призводить до виникнення дискусійних питань в ході подальшого його розподілу.

На різних етапах розвитку української економіки система розподілу прибутку змінювалася і вдосконалювалася. На сьогодні система розподілу прибутку на підприємствах побудована неефективно. Це пов'язано з тим, що законодавство регулює питання розподілу прибутку лише для підприємств державної форми власності. Законодавче регулювання розподілу прибутку для підприємств приватної та колективної форм власності обмежується визначенням виплат учасникам у вигляді дивідендів і створенням та поповненням резервного фонду підприємства. Тому дуже часто прибуток, що залишається у розпорядженні власників, використовується нерационально. Визначені напрями розподілу прибутку не враховують фактори виробництва, які брали участь у його формуванні.

Механізм розподілу прибутку має бути побудований таким чином, щоб цілком сприяти підвищенню ефективності роботи підприємства.

Приймаючи рішення, власники і менеджери підприємства повинні всебічно зважити напрями першочергових вкладень, фінансових ресурсів, виходячи з фінансового стану підприємства, його матеріально-технічної бази, соціально-економічного розвитку колективу, можливостей прибуткового розміщення засобів на ринку цінних паперів, в грошово-кредитній сфері й ін.

Досить актуальним є також питання встановлення оптимального співвідношення при розподілі прибутку для задоволення потреб держави, власників і працівників. Однією з причин неефективної системи розподілу прибутку на підприємстві є регулювання розподілу прибутку лише для підприємств державної власності. Ряд виявлених дискусійних питань в подальшому призводить до того, що прибуток як джерело фінансування розвитку підприємства та інвестиційного ресурсу на мікрорівні не виконує своїх функцій.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, в ході проведеного дослідження встановлено, що проблеми трактування сутності категорії "прибуток" та шляхів його об'єктивного розподілу тривалий час перебувають в полі зору дослідників, проте, все ще залишаються дискусійними.

Зараз відбувається процес переосмислення ролі прибутку в економіці. Це пов'язано, насамперед, зі зміною цільової функції великих підприємств, яка не орієнтована тільки на одержання прибутку, а еволюціонує разом із загальним ускладненням економічних взаємозв'язків.

Трактування сутності поняття "прибуток" залежить від пануючої економічної системи та інших суттєвих макроекономічних факторів. Неоднозначність і складність прибутку, як економічної категорії, не дозволяє говорити про неї як про якісний критерій управління й процесу прийняття управлінських рішень, що пояснюється тим, що якісний критерій процесу управління пов'язаний з поняттям "ефективності", а не з прибутком. А те, що ефективність часто пов'язують з прибутком, не дозволяє заміняти одну економічну категорію іншою.

Важливість вирішення вище наведених теоретико-методологічних проблем як на теоретичному так і на практичному рівнях пов'язана з необхідністю розробки та впровадження таких економічних реформ, які б забезпечили стійкий соціально-орієнтований економічний розвиток як окремого суб'єкта господарювання, так і держави в цілому.

Отже, прибуток як економічний показник дає змогу поєднувати економічні інтереси держави, підприємства, як господарюючого суб'єкта, працівників і власників підприємства.

Економічний підхід корисний для розуміння сутності прибутку, бухгалтерський – для розуміння логіки та порядку його практичного обчислення. Економічний прибуток є найбільш реальним, адже використовує адекватну оцінку. Бухгалтерський прибуток є найбільш зручним з точки зору порядку його визначення.

При розподілі прибутку важливим є оптимальне поєднання таких завдань його ефективного використання: здійснення розподілу прибутку відповідно до стратегії розвитку підприємства; підвищення рівня добробуту власників підприємства, шляхом реалізації дивідендної політики; забезпечення приросту ринкової вартості суб'єкта господарювання у коротко- та довготерміновій перспективі; підвищення інвестиційної привабливості підприємства; забезпечення ефективного впливу на трудову активність працівників, що здійснюється шляхом участі працівників у розподілі прибутку; реалізація соціального розвитку підприємства; поповнення фінансових ресурсів підприємства; розвиток матеріально-технічної бази за рахунок капіталізованої частини прибутку та ін.

В умовах функціонування ринкової економіки України механізм розподілу прибутку має велике значення, адже у ньому відображається ефективність господарської діяльності, від нього залежить дієвість господарської

самостійності й самофінансування підприємств. Від удосконалення форм і методів розподілу прибутку залежить зацікавленість підприємств та окремих працівників у постійному підвищенні ефективності діяльності та покращенні кінцевих фінансових результатів.

Перспективами подальших досліджень є вирішення дискусійних питань представлених в статті.

Список використаної літератури:

1. Альфа і омега бухгалтерського обліку або моя болісна несповідь / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП "РУТА", 2007. – 328 с. 2. Андрійчук В.Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств : теорія, методика, аналіз: монографія / В.Г. Андрійчук. – Вид. 2-ге, без змін. – К. : КНЕУ. – 2005. – 292 с. 3. Бабо А. Прибыль Пер.с фр. / А. Бабо / Общ.ред и коммент. В.И. Кузнецова. – М.: А/О Изд.группа "Прогресс", "Универс", 1993. – 176 с. 4. Бланк И.А. Управление прибылью. – 2-е изд., расш. и доп. / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр, Эльга, 2002. – 752 с. 5. Васильев С.В. Словник економічних термінів / С.В. Васильев, Н.В. Бондарчук, А.П. Макаренко та ін. – Дніпропетровськ : ДДАУ. – 192 с. 6. Греченко Ю.А. До питання про визначення показників прибутку (на прикладі сільськогосподарських підприємств) / Ю. А. Греченко // Вісник ХНАУ. Серія "Економіка АПК і природокористування". – 2009. – № 10. – С. 212-220. 7. Забезпечення конкурентоспроможності і економічного зростання регіонального АПК / За ред. І.І. Червена, Л.А. Євчук, 2005. – 440 с. 8. Кодацький В.П. Прибыль / В.П. Кодацький. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 128 с. 9. Коноплицький В.А. Економічний словник. Тлумачно-термінологічний / В.А. Коноплицький, Г. І. Філіна. – К. : КНТ, 2007. – 580 с. 10. Костенко О.М. Формування прибутку в організаційно-правових формах господарювання / О.М. Костенко // Економіка АПК. – 2008. – № 2. – С. 74-76. 11. Кузь В.І. Трагування сутності прибутку підприємства: диференціація підходів / В.І. Кузь // Вісник ЖДТУ; Серія: Економічні науки. – 2007. – № 4 (42). – С. 88-98. 12. Кучер С.В. Еволюція поняття "прибуток" в загальній історії економічних учень / С.В. Кучер // Вісник ЖДТУ; Серія: Економічні науки. – 2009. – № 4 (50). – С. 76-78. 13. Кучеренко Т.Є. Методологія формування фінансових результатів у сучасних умовах / Т.Є. Кучеренко // Облік і фінанси АПК. – 2007. – № 11-12. – С. 163-167. 14. Кучеренко Т.Є. Теоретичне обґрунтування фінансових результатів в контексті моделі балансу / Т.Є. Кучеренко // Вісник ХНАУ. Серія "Економіка АПК і природокористування". – 2009. – № 13. – С. 230-237. 15. Кучеркова С.О. Сутність прибутку та методика визначення фінансового результату діяльності підприємств / С.О. Кучеркова // Економіка АПК. – 2005. – № 5. – С. 79-84. 16. Лебедзевич Я.В. Фінансові результати та їх контроль в системі бухгалтерського обліку: методологія і практика: автореферат дис. на здобуття ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.04 / Я.В. Лебедзевич – К., 2002 – 20 с. 17. Малюга Н.М. Розвиток теорії бухгалтерського обліку: монографія / Н.М. Малюга. – Житомир: ПП "РуТА", 2005. – 388 с. 18. Маркс К. Заработная плата, цена и прибыль. Наемный труд и капитал / К. Маркс. – М. : Политиздат, 1990. – 110 с. 19. Назаренко Т.П. Аналіз наукових поглядів до розгляду проблемних питань пов'язаних з поняттям прибуток / Т.П. Назаренко // Зимові читання, присвячені ідеям П.П. Німчинова та І.В. Малишева: зб. тез та текстів виступів на VI-й всеукр.

наук. конфер., присвяч. видатним вченим в галузі бух. обліку д.е.н., проф. І.В. Малишеву, д.е.н., проф. П.П. Німчинову, 27-28 лют. 2008 р., м. Житомир. / М-во освіти і науки України, Житомир. держ. технол. ун-т. – Житомир: ЖДТУ, 2008. – 148 с. – С. 67. 20. Найт Ф.Х. Риск, неопределенность и прибыль / Найт Ф. Х. – М. : Дело, 2003 – 359 с. 21. Никитин С. Прибыль: теоретические и практические подходы / С. Никитин, Е. Глазова // Мировая экономика и международные отношения. – 2002. – № 5. – С. 20-27. 22. Огійчук М.Ф. Суть прибутку та підходи до методики його визначення / М.Ф. Огійчук, М.І. Беленкова // Економіка АПК. – 1998. – № 6. – С. 31-45. 23. П(С)БО 17 "Податок на прибуток": Затв. наказом Міністерства фінансів України від 28.12.2000 р. № 353 [електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>. 24. Павлишенко М.М. Прибуток: його суть і механізм формування в умовах ринкової економіки / М.М. Павлишенко, Р. М. Горинь // Науковий вісник НЛТУУ : Збірник науково-технічних праць. – Львів : НЛТУУ. – 2005, вип. 15.5. – С. 321-330. 25. Панченко І.А. Прибуток як об'єкт бухгалтерського обліку: трансформаційний підхід / І.А. Панченко // Вісник ЖДТУ; Серія: Економічні науки. – 2012. – № 1 (59). – С. 148-153. 26. Посилаєва К.І. Підходи визначення прибутку для аналізу ефективності діяльності підприємства / К.І. Посилаєва // Вісник ХНАУ. Серія «Економіка АПК і природокористування». – 2008. – № 7. – С. 83-87. 27. Проблеми забезпечення дохідності агропромислового виробництва в Україні в постіндустріальний період. – Матеріали Десятих річних зборів Всеукр. Конгресу вчених економістів-аграрників. – К. : ННЦ ІАЕ, 2008. – 101 с. 28. Рикардо Д. Начала политической экономии и налогового обложения. // Соч. Т. 1 / Д. Рикардо. – М. : Госполитиздат, 1957. – 360 с. 29. Самуельсон П.Э. Экономика / Самуельсон П. Э. ; пер. з англ. – М.: Прогресс, 1964. – 843 с. 30. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов / Антология экономической классики. Т.1 / А. Смит. – М., 1993. – 486 с. 31. Соколов Я.В. Основи теорії бухгалтерського учета / Я.В. Соколов. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 496 с. 32. Сопко В.В. Прибуток як об'єкт обліково-економічної інформаційної системи / В.В. Сопко, М.М. Бенько / Сучасні кризові явища в економіці та проблеми облікового, контрольного і аналітичного забезпечення управління підприємством: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (29-30 червня 2010 р.) / відп. За ред. З.В. Герасимчук. Луцьк: РВВ Луцького національного технічного університету, 2010. – 260 с. – С. 40-41. 33. Тлумачний словник сучасної української мови: Загальноживана лексика: Близько 60000 слів / За заг. ред. проф. В. С. Калашника. – Х. : ФОП Співак Т. К., 2009. – 960 с. 34. Чемберлен Э. Теория монополистической конкуренции / Чемберлен Э. – М.: Экономика, 1996. – 351 с. 35. Шумпетер Й. Теория экономического развития / Й. Шумпетер. – М.: Прогресс, 1982. – 455 с.

СИВАК Олена Борисівна – аспірант кафедри бухгалтерського обліку Житомирського державного технологічного університету.

Наукові інтереси:

– бухгалтерський облік та контроль формування та розподілу прибутку.

Надійшла до редакції: 12.04.12 р.